

PM 2008:77 RIV (Dnr 322-4265/2007)

Så används stadens lärarresurser

Enligt en granskning på högstadiet vid tio grundskolor revisionsrapport nr. 7/2007

Remiss från stadsrevisionen

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen "Så används stadens lärarresurser (enligt en granskning på högstadiet vid tio grundskolor)" överlämnas och åberopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Revisionskontoret har granskat hur lärarresursen används vid tio grundskolor, revisionsrapport nr. 7/2007. Rapporten visar att det är angeläget att lärarnas tid med eleverna ökar och att arbetet organiseras på ett sätt som främjar lärande och utveckling. Revisionskontoret pekar också på behovet av en aktiv styrning och uppföljning av lärarnas tidsanvändning. Rapporten har sina begränsningar genom att den baseras på en relativt liten undersökning under en kort tidsperiod.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Mina synpunkter

Lärarna är, tillsammans med ett tydligt och klokt ledarskap, den viktigaste faktorn för skolans möjligheter att rusta eleverna med de kunskaper som krävs inför framtiden. Lärarnas förutsättningar att utföra sitt arbete är därmed avgörande för hur skolan fullgör sitt uppdrag.

Lärarnas unika kompetens ligger i förmågan att förmedla kunskap till eleverna. Att en omfattande del av arbetstiden istället upptas av andra sysslor innebär ett slöseri med den resurs som lärarna utgör. Åtgärder för att möjliggöra en bättre fördelning av lärarnas arbetstid är därför ytterst angelägna.

Revisionskontorets rapport tar upp en angelägen fråga, nämligen den om hur lärarnas arbetstid fördelas mellan tid med elever kontra övriga arbetsuppgifter. Rapporten har sina begränsningar genom att den baseras på en relativt liten undersökning under en kort tidsperiod. Som underlag för en fortsatt diskussion kring hur lärarnas arbetstid fördelas är rapporten därför otillräcklig.

Stadsledningskontoret anser att åtgärder nu behöver vidtas för att förändra arbetsformer och arbetstidsmodeller utifrån det aktuella läraravtalet. Jag anser inte att revi-

sionsrapporten är av tillräcklig omfattning för att man ska kunna dra den slutsatsen. Utbildningsnämndens beslut innebär att utbildningsförvaltningen nu inleder ett arbete med att se över möjligheterna att minska lärarnas arbetsbelastning vad gäller uppgifter som inte är knutna till elevkontakter eller undervisning. Arbetet sker i dialog med de lärarfackliga organisationerna. Verksamma åtgärder för att ge lärarna bättre förutsättningar att disponera sin arbetstid samt en större medelsfördelning till undervisning, är synnerligen angelägna delar av arbetet med att skapa en skola i världsklass.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen ”Så används stadens lärarresurser (enligt en granskning på högstadiet vid tio grundskolor)” överlämnas och återopas denna promemoria.

Stockholm den 14 mars 2008

LOTTA EDHOLM

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Revisionsrapport nr 7/2007 ”Så används stadens lärarresurser”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* och *Roger Mogert* (båda s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. I huvudsak godkänna föredragande borgarrådets förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande.

Pedagogerna har i sin roll som lärare ett brett uppdrag i dagens Stockholm. Som lärare förväntas du inte bara ta hand om undervisningen under ett visst antal timmar i ett klassrum, utan även så mycket mer. T ex behöver pedagoger använda sin tid till att hantera uppkomna situationer såväl i klassen som i elevens hemmiljö. I en tid när antalet vuxna per elev dessutom minskar, riskerar situationen att bli ohållbar om mer resurser inte skjuts till.

Utöver att kräva att lärarna ska använda sin arbetstid till det pedagogiska arbetet, måste vi ge dem realistiska möjligheter att klara av det. Detta kan ske genom att t ex anställa fler pedagoger, som t ex fler fritidspedagoger och resurspersonal, men också genom att öka samarbetet med socialtjänst och satsa på elevhälsofrämjande arbete.

Det är viktigt att arbeta med att höja läraryrkets status och en ökad centralstyrning av disponeringen av lärarnas arbetstid riskerar att leda till det motsatta. Friheten att själv planera och disponera delar av sin arbetstid spelar i allra högsta grad roll när det gäller yrkets status.

I nuläget tvingas skolorna dra ned på den personal som utgörs av kuratorer, psykologer och annan elevvårdspersonal, vilket i praktiken innebär att lärarna måste lägga ännu mer tid och kraft på elevvård utanför undervisningen. Även neddragningar på skolbibliotekspersonal har aviserats. Lärarna har inte en reell möjlighet att leva upp till krav på ökad tid för undervisning om inte skolornas resurser för stöd och hjälp till eleverna är tillräckliga.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Roger Mogert, Tomas Rudin* och *Teres Lindberg* (alla s), *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Revisionskontoret har granskat hur lärarresursen används vid tio grundskolor. Rapporten visar att det är angeläget att lärarnas tid med eleverna ökar och att arbetet organiseras på ett sätt som främjar lärande och utveckling. Revisionskontoret pekar också på behovet av en aktiv styrning och uppföljning av lärarnas tidsanvändning. Rapporten har sina begränsningar genom att den baseras på en relativt liten undersökning under en kort tidsperiod.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i revisorernas uppfattning att det är rimligt att sträva efter en mer enhetlig styrning av arbetstiden för stadens lärare. De allvarliga bristerna i resursutnyttjandet som revisorerna pekar på bekräftas också i andra studier, bland annat i Sveriges kommuner och landstings (SKL) rapport ”Öppna jämförelser 2007 Grundskolan”. Orsakerna till det låga resursutnyttjandet i stadens skolorganisation som indikeras i revisionskontorets granskning bör skyndsamt analyseras och förslag till åtgärder för att nå såväl ett bättre resursutnyttjande som en bättre måluppfyllelse måste utarbetas.

Olika studier och forskningsrapporter visar att lärarnas tidsanvändning och tillgänglighet har stor betydelse för elevernas lärande och resultat. Det är därför av största vikt att fånga upp skolornas egna idéer och tankar för utvecklingen av nya arbetsformer. Enligt rapporten är lärarnas allmänna uppfattning att tiden tillsammans med eleverna ska öka. Med denna gemensamma uppfattning bör revisionsrapporten kunna användas som underlag för fortsatta konstruktiva diskussioner ute på skolorna.

För att möjliggöra ett effektivare resursutnyttjande bör lärarnas arbetstidssystem anpassas för en ökad måluppfyllelse. Styrningen och uppföljningen av lärartiden kan bli väsentligt bättre både på central nivå och på skolnivå. Utbildningsnämnden bör i nära samarbete med stadsledningskontoret utarbeta system och verktyg för att planera och följa upp lärarnas arbetstid. Därmed ges rektorer bättre förutsättningar att använda lärarnas arbetstid mera effektivt.

En mer flexibel användning av lärarnas tid kan bland annat åstadkommas genom att definiera och kartlägga vilka kringverksamheter som går att samordna centralt eller som kan utföras av en gemensam resurs. Syftet är att öka andelen av de totala resurserna som går till tid med elev samt reducera vissa obligatorier. Det är av vikt att lyfta fram skolläringens ansvar och möjligheter att uppnå en effektiv verksamhet. En översyn bör göras av stadens lokala avtal för att öka tydligheten vad gäller tidsanvändningen och utvecklingen av arbetsformer som främjar elevernas lärande.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 mars 2008 att som svar på remissen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Roger Mogert m fl (s) och Inger Stark (v), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Cecilia Brinck m fl (m) och Helen Törnqvist (c), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Rapporten, har sina begränsningar genom att den baseras på en relativt liten undersökning under en kort tidsperiod, men kommer att användas som underlag för vidare diskussion.

Lärarnas tidsanvändning och "elevtillgänglighet" är av stor betydelse för elevernas lärande och resultat. Mot bakgrund av detta föreslår förvaltningen att ett arbete inleds, i samarbete mellan grund-, gymnasie- och vuxenutbildningsavdelningen och de lärarfackliga organisationerna.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Roger Mogert m fl (s) och Inger Stark (v) enligt följande.

Utbildningsnämnden beslutar

- att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
- samt att därutöver anför följande

Pedagogerna har i sin roll som lärare ett brett uppdrag i dagens Stockholm. Som lärare förväntas du inte bara ta hand om undervisningen under ett visst antal timmar i ett klassrum, utan även så mycket mer. T ex behöver pedagoger använda sin tid till att hantera uppkomna situationer såväl i klassen som i elevens hemmiljö. I en tid när antalet vuxna per elev dessutom minskar, riskerar situationen att bli ohållbar om mer resurser inte skjuts till.

Utöver att kräva att lärarna ska använda sin arbetstid till det pedagogiska arbetet, måste vi ge dem realistiska möjligheter att klara av det. Detta kan ske genom att t ex anställa fler pedagoger, som t ex fler fritidspedagoger och resurspersonal, men också genom att öka samarbetet med socialtjänst och satsa på elevhälsofrämjande arbete.

Det är viktigt att arbeta med att höja läraryrkets status och en ökad centralstyrning av disponeringen av lärarnas arbetstid riskerar att leda till det motsatta. Friheten att själv planera och disponera delar av sin arbetstid spelar i allra högsta grad roll när det gäller yrkets status.

Särskilt uttalande gjordes av Ceclilia Brinck m fl (m) och Helen Törnqvist (c) enligt följande.

Vi välkomnar föreliggande granskning av lärarresursernas användning vid tio av stadens grundskolor. Lärarna är, tillsammans med ett tydligt och klokt ledarskap, den viktigaste faktorn för skolans möjligheter att rusta eleverna med de kunskaper som krävs inför framtiden. Lärarnas förutsättningar att utföra sitt arbete är därmed avgörande för hur skolan fullgör sitt uppdrag.

Även om vi är medvetna om att granskningen till sin omfattning är sådan att inga generella slutsatser kan dras av den vill vi ändå påtala allvaret i granskningens observationer. Det är varken rimligt eller acceptabelt att vissa lärare tvingas använda 80 procent av sin arbetstid till andra uppgifter än elevorienterad verksamhet. Lärarnas unika kompetens ligger i förmågan att förmedla kunskap till eleverna. Att en omfattande del av arbetstiden istället upptas av andra sysslor innebär därför ett slöseri med den resurs som lärarna utgör. Åtgärder för att möjliggöra en bättre fördelning av lärarnas arbetstid är därför ytterst angelägna.

Likaså är det illavarslande att en internationell jämförelse ger vid handen att mindre än hälften av den totala kostnaden per elev går till att täcka undervisningskostnader, jämfört med två tredjedelar som genomsnitt i OECD. Likaväl som merparten av lärarnas arbetstid bör ägnas åt undervisning bör lejonparten av de offentliga medel som finansierar skolgången gå till lärarledd undervisningstid. Ska Stockholms skolor i enlighet med målen i Vision 2030 utvecklas till skolor i världsklass krävs åtgärder för att komma till rätta med kostnadsfördelningen inom skolan.

Vi välkomnar att utbildningsförvaltningen påbörjar ett arbete utifrån granskningens resultat. Verksamma åtgärder för att ge lärarna bättre förutsättningar att bättre disponera sin arbetstid och en större medelsfördelning till undervisning är synnerligen angelägna. Vi emotser förvaltningens återrapportering i frågan.